

פיהו פוסק

הרב אפנן שוגרפן

תוך כדי עיסוק בסוגיות סמכות ומינוי דיינים בתחילת מסכת סנהדרין, מתחוור ללומד כי ישנן רמות שונות של פוסקים שבין הגדרות הגמרא נקראים "מומחה" ויש "הדיוטות", ברם, בתוך הסוגיות עולה מושג חדש "משום דלא מסתייעא מילתא" (כתובות ס' ע"ב), כלומר, שצריך סיעתא דישמיא וללא סיוע שמימי גם הפסיקה משתבשת.

כלפי מה דברים אמורים. בויכוח הציבורי המתנהל עתה במחוזותינו בין תופסי התורה הצינוניים אנו מוצאים מחלוקת בין הכותבים הרבים בנושאי השעה. חלק באופן הלכתי, ואחרים במאמרים פובליציסטים על "בעיית הסירוב".

כל זאת מבלי להתייחס במלוא החומרה המספקת למחשבה הנוראה של גירוש יהודים מבתים - ה"טרנספר" הידוע לשמצה. לאחר הודעתו של הרב הראשי לשעבר מרן הרב אברהם שפירא שליט"א התפרסמו תגובות ותגובות שכנגד באשר מה ראוי לעשות.

הכותב, בתור גילוי נאות, מצהיר שהינו תלמיד של הרב שפירא שליט"א, אך ממאן לחוות דעתו. זאת, מפני שהנושא הוא כבד ורציני ומי יכול לקחת על כתפיו אחריות לאמירה בנושא זה.

לעינינו התגלתה תופעה מדהימה. היו רבנים שפלפלו בנושא והביאו ראיות לעמדה א' ואחרים לעמדה ההפוכה וכל זאת מבלי לתת ציון כלשהו למחשבה מה עומד מאחורי פרסום הדברים.

צריך להבין ביושר נקודה יסודית. לא כל מי שעוסק בתלמוד תורה הינו פוסק ואף לא כל מי שעונה בהלכות בשר וחלב ("כף וקדירה" בלשון הגר"ד סולובייצ'ק) יש לו את הכתפיים הרחבות לפסוק בעניין שכלל ישראל נתון בו.

ההגדרות של חז"ל על 'תלמיד חכם שיכול להורות ואינו מורה' או 'תלמיד חכם שאינו יכול להורות ומורה', דומה שמתייחסות בעיקר לענייני הפרט ואינן עוברות באופן אוטומטי לענייני הכלל. וגם מי שידוע בע"פ חלקים א' - ב' בשולחן ערוך יורה דעה אינו בהכרח בר סמכא בענייני הכלל. הטיעון שישנם רבנים שאינם בקיאים במציאות צריך להתברר מול הטיעון שישנם רבנים שאינם בקיאים כראוי בהלכה.

נדמה שמי שלא פסק בהיתרי עגונה ונשא על כתפיו משא אחריות שכזה בוודאי שצריך להיזהר מפסיקת הלכה בענייני כלל ישראל.

לצערנו, בניגוד לעולם החרדי שם ישנה יראת כבוד לתלמידי חכמים מובהקים, במחננו כל תופס עט ובעל יוזמה כותב חוות דעת הלכתיות בעניינים שמעבר לכחותיו. "כוונתם רצויה אך מעשיהם אינם רצויים" כלשון ספר הכוזרי.

בוודאי שהעיקר שנלמד בכתובות שצריך "מסתייעא מילתא" הוא עיקרון בסיסי, וכפי הנראה תלמידי חכמים צעירים עדיין לא הפנימו את היסוד הזה, שהוא עקרוני במסירת התורה, ולכן הם מוצאים את עצמם חורצים עט כנגד גדולי תלמידי חכמים. שלא ממין הטענה מגייסים יסודות כמו "לא תגורו" להסביר מדוע נדרשו לשאלה העומדת על הפרק, אך שכחו, כנראה, שהכוונה היא לתלמידי חכמים בעל מעמד של פוסקים.

מסורת ההלכה והפסיקה שעברה מרב לתלמיד ומדור לדור לא בהכרח עברה לאותם תלמידי חכמים, שכבודם במקומם מונח, הם עדיין אינם מורי הדור ויפה לומר להם "חכמים היזהרו בדבריכם".